

Simpsonlar Çizgi Dizisinde Bireylerarası İletişim ve Göstergebilim Örnekleri

Examples Of Interpersonal Communication and Semiotics in the Simpsons Comic Series

ÖZET

Geçişleri ve kurgusuyla sinema, edebiyat ve müzik başta olmak üzere sanatın birçok alanına atf yapan çizgi dizi Simpsonlar, çizgi film kavramının yeniden tanımlanmasına aracılık etmekte ve yaklaşık otuz yıllık geçmişiyle kültürel bir fenomen olarak değerlendirilebilmektedir. Simpsonlar çizgi dizisi, konu ve yer olarak ABD'deki hayali bir kasabada, gerçek hayata benzer bir yaşam sürmektedir. Bu nedenden ötürü genel eleştiri olarak Amerikan kapitalist yaşam biçimi hedef seçilerek, yaşanan sosyo-ekonomik dengesizlikler, üretim-tüketim ideolojileri, devletin toplum üzerinde kurduğu baskı ve kalıplaştırma politikaları genel yapı içerisinde eleştiri konusu olarak yan anlamlarda ele alınmaktadır. Dizi içerisinde karakterler senaryonun dinamizmini arttırmak ve toplumun her noktasına daha etkin gönderimler yapabilmek amacıyla farklı uç noktalardan oluşturulmuştur. Bu da dizi içerisinde ele alınan konu başlıklarını kapitalizmden obeziteye ve feminizmden insan haklarına kadar çok farklı konuları irdelemektedir. Bu çalışmada, bir etkileşim ve iletişim ortamı olarak Simpsonlar çizgi dizisinde bireylerarası iletişim, anlam ve anlamlandırma bakımından göstergebilimsel çözümleme ile bölümlerden seçilen örnekler dâhilinde ayrıntılandırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Simpsonlar, Çizgi Dizi, İletişim, Anlam, Göstergebilim

ABSTRACT

The Simpsons, which refers to many fields of art, especially cinema, literature and music with its transitions and fiction, can be evaluated as a cultural phenomenon with its nearly thirty-year history, by mediating the redefinition of the concept of cartoons. The Simpsons cartoon series leads a real-life life in a fictional town in the USA, in terms of plot and location. For this reason, the American capitalist lifestyle is chosen as the general criticism, and socio-economic imbalances, production-consumption ideologies, the pressure and stereotyping policies of the state on the society are discussed in the general structure as a connotative subject of criticism. The characters in the series were created from different endpoints in order to increase the dynamism of the scenario and to make more effective references to every point of the society. This examines the topics covered in the series, from capitalism to obesity, from feminism to human rights. In this study, interpersonal communication in the Simpsons cartoon series as an interaction and communication medium is detailed in terms of meaning and signification, with semiotic analysis and examples selected from the episodes.

Keywords: The Simpsons, Comic Series, Communication, Meaning, Semiotics

GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan ve kurgusal bir kasaba olan Springfield'da yaşayan Simpson Ailesi'nin maceraları ile Amerikan toplumuna göndermelerde bulunan Simpsonlar, yetmiş askın ülkede altmış milyon izleyiciyle bulunmaktadır. 1989 yılından bu yana aralıksız yayımlanan ve televizyonun en çok izlendiği saatlerde - prime time- ekranlara gelen Simpsonlar, bir tür olarak animasyonun yeniden tanımlanmasına ve önem kazanmasına paralel olarak televizyon tarihinde önemli bir yer edinmiştir. Birçok sinema, televizyon, edebiyat eserine göndermelerde bulunan ve bu eserlerden alıntılar yapan Simpsonlar, kurmaca bir dünyanın eğlenceli görünümünden çok daha fazlasını ve ötesini vadetmektedir. Matt Groening'in ifadesiyle, belirli bir eğitim seviyesine ve zengin bir bakış açısına sahip bireylerin anlayabileceği 'ince' espriler barındıran çizgi dizi ile ilgili en önemli unsur, izleyicinin birkaç kitap daha okuduğunda, daha fazla espriyi anlamlandırabilmesidir (Doherty, 2004, s. 35). Simpsonlar'da yer alan göndermelerin bir diğer özelliği de karakterlerin oluşumunda ve gelişiminde üstlendikleri öncü roldür. Çizgi dizi karakterlerinin neredeyse tümü, göndermelerle bezenerek zenginleştirilmiş ve insani bir kimliğe büründürülmüştür. Örneğin, Müdür Skinner -Principal Skinner karakteri, Victor Hugo'nun Les Miserables -Sefiller- romanının kahramanı Jean Valjean'a göndermeler içermektedir. Tıpkı Valjean gibi Skinner da uzun süren mahkûmiyet döneminin ardından kendisine yeni bir hayat kurmuştur ve geçmiş yaşamına ilişkin ayrıntılar, çevresindekiler tarafından bilinmemektedir. Öyle ki Skinner'in Vietnam Savaşı'ndaki tutsak numarası (No:24601) ile Valjean'ın hapisane dönemlerindeki mahkûm numarası bile aynıdır. Springfield Nükleer Santrali'nin - Springfield Nuclear Power Plant- sahibi olan Bay Burns'ün asistanlığını yapan ve eşcinsel eğilimlere sahip bir karakter resmedilen Smithers'in ise, Oscar Wilde'in bazı eserleri de dâhil olmak üzere Viktorya dönemi gey

İnci Selin Gümüş¹

How to Cite This Article

Gümüş, İ. S. (2023). "Simpsonlar Çizgi Dizisinde Bireylerarası İletişim ve Göstergebilim Örnekleri", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 9(62):2494-2500. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOS HAS.68423>

Arrival: 18 January 2023
Published: 28 March 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

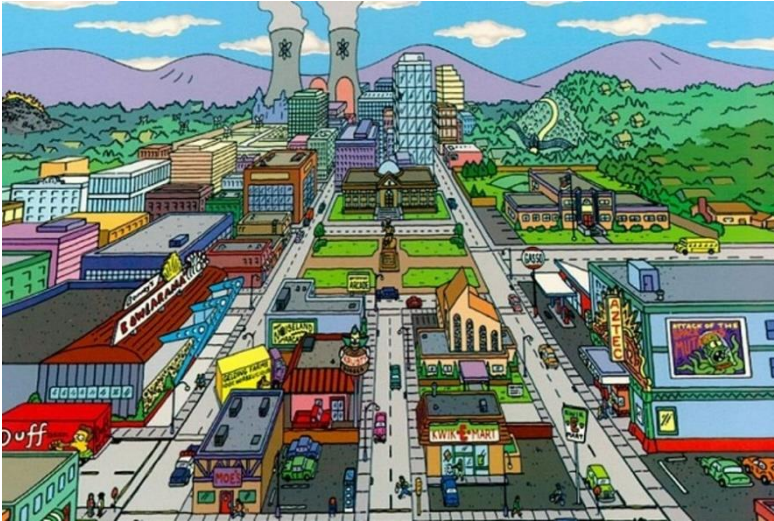
¹ Dr. Öğr. Üyesi, Doğu Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, İstanbul, Türkiye

yazarların kitaplarını yayımlayan Leonard Smithers'tan esinlenerek isimlendirildiği bilinmektedir (Gürel ve Alem, 2005, s.19-27).

William Irwin anıştırmaları algılamanın, tanımının ve anlamlandırmanın izleyiciye haz verdiğini ileri sürmektedir. İzleyicilere doğrudan ifadelerin vadettiğinin ötesinde bir zevk veren ve izleyicilerin 'yaratıcı izleme ediminde' bulunmalarına aracılık eden anıştırmalar, izleyiciyi pasif bir özne olmaktan çıkarmakta ve boşlukları kendi başlarına doldurmalarına olanak tanımaktadır. Anıştırmaların izleyiciler tarafından bu denli sevilmesinin bir diğer nedeni ise, oyunsu bir karaktere sahip olmaları ve izleyicileri anlamlandırmalarına ihtiyaç duyan bir oyuna davet etmeleridir (Irwin, 2001, s.292-294). Bununla birlikte göndermelerin bilinçaltında yansıma buldukları da düşünülebilmektedir. Bu bağlamda gönderme ve anıştırmaları, popüler kültürden iraksayarak ele almak ve C. G. Jung tarafından savlanan, Analitik Psikoloji Kuramının da temelinde yer alan kolektif bilinçdışı kavramından hareketle mitlerle ilişkilendirmek mümkündür. Bilinçaltımızda içkin olan ve arketipler aracılığıyla kuşaktan kuşağa geçen mitler, çocukluğumuzdan bu yana duyduğumuz ve zihnimize kazıdığımız masallar, sosyal bağlarımız ve toplumsal ilişkiler kapsamında edindiğimiz sembolik üretimler, geri çağrılarla hatırlanabilmektedir. İlkel ata mirasını çağrıştıran bir göndermeyle karşılaşan izleyici ise bunu memnuniyetle kabullenmekte ve bu durum etki eşliğinin olabildiğince yüksek olması sonucunu doğurmaktadır. Örneğin, Simpson ailesinin babası Homer'ın ailenin geçimini sağlayan ve ailenin temel direği olarak nitelenebilen duruşu, sadık eş ve fedakâr baba rolüne uygun tutumu; anne Marge'ın becerikli bir ev kadını olarak betimlenmesi, eşi Homer'a büyük bir aşkla bağlı olması ve çocukları için her şeyi göze alabilecek bir anne olarak sunulması aile mitini ekrana yansıtan önemli göndermeler olarak değerlendirilebilmektedir (Gürel ve Alem, 2005, s.14).

Simpsonlar Çizgi Dizisi Mekân Kurgusu ve Karakterleri

Simpsonlar çizgi dizisinde bireylerarası iletişim örneklerine geçmeden önce dizinin mekân kurgusuna ve karakterlerine değinilmelidir. Hayali Springfield kasabasında geçmekte olan dizi tam anlamıyla bir Amerikan tasarımı hayat şeklinin ve dolayısıyla Amerikan şehirleşmesinin bir göstergesidir. Kapitalist yapının çok iyi bir örneğini oluşturan şehir bir nükleer enerji santrali, büyük bir hiper market, bir ilköğretim okulu, ufak bir stadyum, barlar, restoranlar, mağazalar, geniş caddeler, çok çocuklu ailelerin rahatlıkla oturabileceği müstakil evlerden oluşmaktadır. Simpson ailesi Amerikan yaşam tarzı ve sosyo-ekonomik koşullar içinde tam anlamıyla orta gelirli bir Amerikan ailesini sembolize etmektedir.

Şekil 1: Simpsonlar Springfield Kasabası

Kaynak: <https://simpsons.fandom.com>

Homer Simpson, Springfield şehri Nükleer Santralinde güvenlik denetçisi olarak çalışmakta, Marge Simpson tam bir Amerikan ev kadını ve anne rolünü üstlenmekte, Bart Simpson on yaşında genel olarak her konuda problem unsuru olan, kendini isyankâr olarak gören ve fazla bilgi birikimi olmadan tabulara karşı çıkan bir çocuk rolünde, ortanca çocuk olan Lisa Simpson 8 yaşında, aşırı zeki ve sol yönlü eylemler içinde bulunan, bilgi düzeyi yüksek ve toplum içindeki birçok soruna karşı duruş gösterebilen bir çocuk rolünde ve ailenin en ufak mensubu olan Maggie Simpson ise, bütün gün emziğiyle vakit geçiren aile içinde çok fazla bir etkisi yokmuş gibi görünse de çok kritik zamanlarda önemli roller alan, bir nevi sessiz ancak gerektiğinde etkin olan kitlenin sembolü konumundadır (Irwin, 2003, s.315-318).

Şekil 2: Simpsonlar Ailesi

Kaynak: <https://www.imdb.com>

Homer Simpson, ortalama bir Amerikan ailesindeki baba rolündedir ve çocuklarıyla geçirdiği zamanın çoğunda televizyonu yanı başından ayırmamaktadır. Aslında Homer çocuklarıyla her zaman sıkı ilişkiler kurmak istemektedir çünkü ailesine çok bağlı bir yapıya sahiptir, ancak yeterince eğitilmiş bir kişi olmaması onun özellikle Lisa ile bağlantı kurmasını engellemektedir. Homer çoğunlukla çocuklarının sevgisini kazanmaya çalışır ve onları anlayabilmek için elinden geleni yapar. Ancak içine düştüğü ve hiçbir zaman çıkamadığı tembellik ve algı eksikliği onun yakasını hiç bırakmamaktadır. Homer, iyi bir baba ve iyi bir eş olmayı büyük bir içtenlikle istemektedir fakat kendi kişisel zevkleri, görev bilincinden doğan bu arzularını sürekli köstekler (Irwin, 2003, s.23). Akıllı, düşünceli ve Homer'a karşı sabırlı bir eş olarak tasvir edilen Marge Simpson, genel anlamıyla tam bir Amerikan ev kadını rolündedir. Çok iyi bir anne olan Marge zamanının büyük bir bölümü ev işleri ve küçük kızı Maggie'ye bakmakla geçirmektedir. Arta kalan zamanlarında ise büyük kızı Lisa'ya çeşitli konularda akıl verip onu gelecek için hazırlamakta ya da Bart'ı disipline etmeye çalışıp yaptıklarından dolayı babasından uğrayacağı hışımdan kurtarmaya çalışmaktadır. Marge'in tüm bu özellikleri ev içindeki dengeleyici unsuru oluşturmaktadır (Brown, 2005, s.21) Marge, sosyal yaşam içinde, modern ev kadınlarına bir örnek oluşturmaktadır. Ancak o zorunluluktan ötürü ev kadını değildir, o zaten ev kadını olmak istemektedir. Bu nedenle de izleyicilerine ev kadını olmanın bir hata olmadığını hatta tam aksine buna özenilebilecek bir durum olduğunu göstermektedir (Keslowitz, 2006, s.79).

Homer ve Marge Simpsonların en büyük çocuğu olan Bart Simpson, kötü ve çirkin davranışlarıyla dizi içerisindeki kural dışı karakterdir. Bart'ın bütün kimliği isyan, otoriteyle alay etmeye dayanmaktadır. Bastırıcı bir çevrede o bir isyankârdır, anne ve babasının, öğretmenlerinin ona yasakladığı her şeyi yapar. Özellikle 90'lı yıllarda çocuklar arasında Bart bir tür sembol haline almıştır ve Bart Mania oluşmaya başlamıştır. Artık seyirci Bart'ın yaramazlıklarının ve çirkin hareketlerinin yanında içinde bulundurduğu sevgiyi ve mizah duygusunu da görür hâle gelmiştir. Bart'ın ulaştığı bu başarıya hiçbir çizgi film karakteri ulaşamamıştır (Keslowitz, 2006, s.73).

Homer ve Marge Simpson'ın ortanca çocukları olan Lisa Simpson, çok zekidir ve okulda son derece başarılıdır; bir feminist ve vejeteryendir, çevrecidir ve çoğunlukla politik açıdan doğruculuğu savunur. Lisa dizide, akıl ve mantığın sembolüdür. Diğer karakterlerin davranışlarını ve gerekçelerini, eleştirel bir gözle sorgular. Marge gibi asla hiçbir şeyden korkmaz ve bildiği yoldan ayrılmaz. Doğruluk yolunda her şeyi yapabilir. Ancak bu özellikleri ve zekâsı, dışlanmasına neden olur. Ailenin üyeleri genellikle onun önerilerine kulak asmaz. Lisa'nın okulda onu anlayabilecek ve onunla dertleşebilecek çok az arkadaşı vardır. Bu nedenle çoğu zaman alay konusu haline bile gelebilir. Yaşadığı toplumla tamamen karşıtlık içindedir ve bu da günümüz Amerikan toplumunun mantıktan ve akılcılıktan uzaklaşmasının bir göstergesidir (Irwin, 2003, s.94).

Homer ve Marge Simpson'ın en küçük çocukları olan Maggie Simpson, devamlı emzikli ve yaşitlarına göre konuşma problemi yaşayan bir çocuktur. Konuşmaya başlama konusunda problem yaşayan bu çocuğun terk edemediği emzik bir semboldür ve iletişimsizliğin göstergesidir. İlk bakışta Marge'in en küçük çocuğu olan Maggie'ye derin bir sevgi beslediği düşünülebilir fakat sevgisi pratik bir sevgidir ve altını temizleme, besleme, kıyafetini giydirmeye ve yatağa yatırmadan ibarettir. Bazen sanki çocuğuna elektrikli süpürGESİNDEN daha fazla ilgi göstermiyor gibidir. Dizinin her

haftaki açılış sahnesinde, Maggie kasiyer tarafından sepetten alınır ve diğerleriyle birlikte etiketlenir. Marge çocuğunun kaybolmadığını, güvenli bir şekilde alışveriş çantalarından birinin içine paketlenmiş olduğunu görünce rahatlar. Onun için anne olarak görevini yerine getirmek sanki, alışverişini tamamlamak ve çocuğunu eve sağ salim geri getirmekten ibarettir (Irwin, 2003, s.171).

Simpsonlar çizgi dizisinin baş karakterleri Simpson ailesi üyeleridi; ancak Springfield kasabasında yaşayan ve ailenin karakteriyle her bölümde farklı temalar ile etkileşimde olan diğer karakterlerin de önemi ve kimlik sembolleri bulunmaktadır. Bu karakterlerden en çok öne çıkanlar; Simpsonlar'ın kapı komşusu olan Flanderslar baba Ned Flanders, anne Maude Flanders ve çocukları Rod ve Todd Flanders'dan oluşmaktadır. Ned Flanders aşırı sağ eğilimli bir Hıristiyan'dır. Sözlerinin çoğunda Hıristiyanlığın getirdiği erdemlerden bahsetmektedir. Springfield Nükleer Güç Santralini sahibi olan Bay Burns, Homer Simpson'ın patronudur. Fiziksel ve davranışsal tüm özellikleriyle kapitalizmi sembolize etmektedir. Springfield, Cumhuriyetçi Parti Başkanı olan Burns'ün ilk kurduğu iş biyolojik silahların üretiminin yapıldığı bir şirkettir. Ancak bu şirket Greenpeace'in baskılarıyla kapatılmıştır. Medyadan kumarhane işletmeciliğine kadar birçok farklı alanda işlerini büyütmekte olan Burns, Springfield kasabası için tekeldir. Burns'ün özel asistanı Smithers'in cinsel tercihi çizgi dizide üzerine basılarak verilmese de farklı bölümlerdeki söylemler ve görünümler Smithers'in gey olduğunu göstermektedir. Springfield Ortaokulunun müdürü olan Seymour Skinner tam anlamıyla bir eğitim bürokrati karakterindedir. Kasabanın polis şefi olan Clancy Wiggum, polis şefi kimliğini sembolize ederken, işinde en dikkat etmesi gereken şey olan silahını çoğu noktada çok yanlış kullanmakta ve bunu çok rahat biçimde yapmaktadır. Bu da işi gereği ona verilen otorite gücün ve hakların kötüye kullanılmasının bir göstergesidir. Simpsonlar çizgi dizisi içinde geçmekte olan diğer karakterler kısaca; Homer'ın arkadaşlarından Hindistan kökenli Apu Nahasapeemapieton, Homer'ın müdavimi olduğu barın sahibi Moe Szylak, Homer'ın babası Abraham Simpson, Marge'ın kız kardeşleri Patricia "Patty" Bouvier ve Selma Bouvier, Bart'ın en yakın arkadaşı Millhouse Mussolini, okul arkadaşları Ralph Wiggum, Martin Prince, Jr, Springfield Ortaokulu bahçivani Willie K. MacMorhan ve okul taşıtı sürücüsü Otto'dur.

Şekil 3: Simpsonlar Karakterleri
Kaynak: <https://wallpapercave.com>

Simpsonlar çizgi dizisi incelendiğinde; tıpkı Barthes'in, imgenin göstergesel gücüne dikkat çektiği gibi, bir Simpson karakterinin çizimi gibi bir imgenin, kendi içinde birçok geleneği barındırdığını söylemek mümkündür. İnsanlarla olan benzerliklerine karşın, Simpson ailesinin birçok üyesi, son derece biçimci çizimlerdir ve aslında insanın fiziksel yapısını andırmaktadır. Simpsonlar çizgi dizisinin metni tamamen bağımsız bir metindir. İçinde sonsuz sayıda gönderme ve bağıntı içerir. Bunların belli bir biçimde sınırlanmasına karşı çıkar. Metin incelendiğinde, içerdiği göstergeleri ön plana çıkardığı ve tahmin edilebilecek gösterilenleri karmaşık bir düzlem içerisine yerleştirerek, içeriği daha yüksek bir anlamlandırma süreci elde ettiği görülebilir.

İletişim ve Göstergibilim

“Dünyada tüm canlıların yaşamlarını devam ettirme sürecinde, karşısındaki diğer canlılarla işaretler, hareketler, sesler gibi birtakım sembollerden oluşan çok çeşitli sistemleri kullanarak iletişim kurdukları bilinmektedir” (Elden, 2009, s.21).

İnsanların, birbirleriyle iletişim kurmak için kullandıkları diller, vücut hareketleri, yazınsal yapıtlar anlamlı, bütünsel ve çeşitli birimlerden oluşan bir dizgeye sahiptir. Bu dizgeler de gösterge olarak adlandırılırlar. Tüm iletişim tanımlarında ortak özellik, bir bilgi akışının varlığıdır.

İnsanoğlu, iletişime görseller kullanarak başlamıştır. Yazının bulunmadığı çağlarda bile insanlar şekil çizme yoluyla kendi aralarında bir anlatım aracı geliştirmişlerdir. MÖ 15000 Altamira (İspanya) ve MÖ 25000 Lascaux (Fransa) mağaralarında bulunan hayvan ve insan figürlerinde, günlük yaşamın bir kesitinin işlendiği görülmüştür (Tepecik, 2002, s.18). Altamira mağaralarının duvarlarına en açık, en stilize biçimlerle figürler çizilmiştir. Bunlar, benzetme arzusundan uzak, yaşamını biçimleyen doğa kurallarının kendisi üzerindeki etkisi olarak görülmektedir (Eraldemir, 1992, s.17). Mağaralarda ve dıştaki kaya yüzeyleri üzerinde bulunan boyalı resimler ve çizgiler, insanın binlerce yıl önce fikirlerini nasıl ifade ettiğini oldukça iyi bir örnekle göstermektedir (Tansuğ, 1993, s.20). Günümüzden 17000 yıl önce çizmeyi, şekil ve sembollerle iletişim kurmayı bilen insanoğlu seslere işaret vererek oluşturduğu ilk alfabeyle iletişim için 12000 yıl beklemiştir. Bu süreç içinde kavram yazı (ideogram) gibi bir alfabe olarak adlandıramayacağımız pek çok ayrı yol denemiştir. Yazılı bir dil oluşturabilmenin en eski yolu görsel iletişimden yararlanmak olmuştur. İnsanoğlu ilk önce piktogramlardan, yani resim yazılarından yararlanmıştır. Dünya üzerindeki kültürlerde resim yazısı, kelimelerin sözsüz ve jestsiz bir iletişim biçimi olarak kullanılmasının ilk denemeleri olmuştur (Uçar, 2004, s.26).

Simge ya da sembol; bir kavramı temsil eden somut bir şekil, nesne, bir işaret, bir söz ya da bir hareket olarak tanımlanabilir. Bir yaklaşıma göre semboller evrenselleşmiş sessiz bir dile sahiptir. Semboller kullanılarak yapılan iletişim, diğer doğrudan iletişim biçimlerine göre çok daha farklı, derin ve algılama seviyelerine göre şekillenen zengin bir boyutta gerçekleşir. Bu yüzden sembolizm resim, din, edebiyat gibi dallarda yoğun şekilde kullanılmıştır. Sembollerin bu özelliği kullanım alanlarının genişlemesine, anlam ve iletişimin yeni boyutlarının keşfedilmesine sebep olmuştur. Semboller işaretlere göre çok daha yoğun ve derin anlam zenginliğine sahipken, işaretler genellikle bir şeyi işaret etmek gibi bir işlev üstlenir. Yani, semboller bu iletişim boyutunu anlamlandırmaya çalışan yeni kapılar açar. Semboller, izleyen niteliklerine, bilgi ve kültürüne, deneyimlerine ve algı gücüne göre şekillenebilir (Uçar, 2004, s.24, 25).

Gerek görsel gerek sözel iletişimin temelinde bir dizi göstergeden oluşan dizgeler vardır. Bu göstergelerin bilimsel açıdan incelenmesi ve anlamların eklenmiş biçimlerinin incelenmesi gerekliliği göstergebilimin doğmasına neden olmuştur (Denli, 1997, s.25). En genel anlamıyla göstergebilim, göstergeleri, gösterge dizgelerini ele alan bir bilim dalıdır. Kimi bilginler göstergebilimin alanı içine doğal dilleri de katarken, kimileri de göstergebilimin sadece dil dışı göstergeleri inceleyen bir dal olduğunu savunur (Atabek, 2007, s.66). Bu bilim doğmasına katkı da bulunan kuramcıların başında ise Ferdinand de Saussure ve Charles Peirce gelmektedir.

Göstergebilim, dikkatini öncelikle metne yöneltir. Göstergebilim, alıcı ya da okuyucunun metni yorumlarken etkin bir rol oynadığını kabul eder. Göstergebilim ‘alıcı’ terimi yerine (fotoğrafta ve resimde bile) ‘okur’ terimini tercih eder, çünkü ‘okur’ terimi çok daha önemli bir etkinliği ifade eder ve okuma öğrenilen bir şeydir, yani metni anlamlandırma süreci okurun kültürel deneyimi tarafından belirlenir. Okur kendi deneyimlerini, tutumlarını ve duygularını metne taşıyarak metnin anlamlandırılmasına doğrudan katkıda bulunur (Fiske, 1996, s.62). Bu nedenle görünenden görünmeyene gidişte öznellikten nesnellığe, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru bir akış vardır. İnsanlar arasındaki iletişimde göstergeler sıkça kullanılmaktadır. Göstergebilimin temelinde ortak öğeler yatmaktadır. Ortak değerleri kapsayan, herkesin ne anlama geldiğini bildiği göstergeler kitleye sunulmakta ya da göstergeler “tekrar” moduyla insanlara öğretilmekte ve ortak bir kod haline getirilmektedir (Gürsözlü, 2006, s.14).

Simpsonlar Çizgi Dizisinde Bireylerarası İletişim ve Gösterge Örnekleri

Bu başlık altında, Simpsonlar çizgi dizisinin farklı bölümlerinden dizinin yazılı metinlerinden yola çıkarak bireylerarası iletişim ve içerdiği dilbilimsel gösterge örneklerine yer verilecektir.

Simpsonlar çizgi dizisinin her bölümün jeneriğinin sonunda ailenin tüm üyelerinin televizyon karşısında oturmaları, kültür endüstrisi ürünlerini en etkili şekilde topluma sunan kitle iletişim araçlarından olan televizyonun, Amerikan toplumundaki önemini ve bu toplumda bireylerin televizyona olan bağlılığının göstergesidir. “*Theres No Disgrance Like Home*” bölümünde, Bay Burns’ün düzenlediği piknikte Homer, iş arkadaşlarının ailelerine imrenir. Piknik sonrası eve döndüklerinde televizyon karşısında başka hiçbir şeyle ilgilenmeden yemek yiyen Marge ve çocuklarına: “Bu akşam yemeğimizi televizyon izlerken yemeyeceğiz, normal bir aile gibi yemek masasında yiyeceğiz.” der. Bu olayla hem toplumun beslenme alışkanlıkları hem de bu toplumda televizyonun hayatın her anında ve alanında bir vazgeçilmez olduğunun göstergesi olduğu aktarılır. “*Moaning Lisa*” bölümünde ise; Lisa, Bart ve Maggie’nin aynı odada buldukları bir esnada Bart’ın Maggie’nin onu Lisa’dan daha çok sevdiğini iddia ettiği görülür. Bu iddiasını kanıtlamak için Bart, Maggie’ye en çok sevdiğine gitmesini söyler. Sonuçta Maggie, Lisa ya da Bart’a gitmez ve

televizyona sarılır. Televizyon, Amerikan toplumunda vazgeçilmez bir araçtır. Dizide henüz konuşmaya başlamamış bir bebeğin televizyonu ailesinden daha çok sevmesi ve benimsemesi bu durumun göstergesidir.

Kültür endüstrisinin simgesi çizgi dizide palyaço Krusty karakteridir. “Apocalypse Now” bölümünde Lisa ve Bart, televizyonda palyaço Krusty’nin şovunu izlerken Krusty markalı kahvaltılık gevrek yemektirler. İzledikleri programda Krusty’nin; “Kore Çizgi Filmleri Geçidi”nde yayımlanan, robot palyaçolar isimli çizgi filmde, palyaço robotlar ile başka robotlar savaşmaktadır. Eğer kurtulmazlarsa palyaço robotların soyu tükenecektir. Bir palyaço robot, diğer robotlardan birinin saldırısına şöyle der: “Beni sadece cumartesi sabahı izleyicileri kurtarabilir. Mısır gevreğimi alın, içindeki gizli şifreyi bulun ve bana “Güne Krusty mısır gevreği ile başlayın.” mesajını gönderin. Yoksa öleceğim. Galiba mısır gevreğimi kimse almıyor? Alın yoksa öleceğim!” Bu sırada Bart, annesine seslenir ve aralarında şu diyalog geçer:

Bart: “Anne bütün Krusty mısır gevreklerini çöpe atıp Robot Palyaço mısır gevreği almamız gerekiyor.”

Maggie: “Her hafta o şekil değiştiren palyaçoyu kurtarmak için başka bir şey almamız gerekiyor. Sadece reklamdaki oluşmayan bir program izlemenizi istiyorum.” Bu örnekte palyaço Krusty, ekranda izlenen, kendi adından oluşan markasının gıda ürünleri yoğun ilgi ile tüketilen; tüm oyuncakları beğeni toplayan bir karakterdir. Simpsonlar çizgi dizisinde kitle kültürünün göstergesidir. Evde mısır gevreği olduğu halde Bart’ın annesinden onları çöpe atıp sırf bu reklamdaki etkilendiği için reklamdaki ürünü satın almak istemesi, kitle kültürü ile tüketim ekonomisi arasındaki yakın ilişkinin göstergesidir.

“*Home Sweet Homediddly-Dum-Doodly*” isimli bölümde, Maggie’nin şefkat dolu ilgiyle mutlu olmaya başlaması düşündürücüdür. Sürekli ilgiyle çevrili olan sessiz Maggie, birdenbire konuşmak ister ve herkesi şaşırtarak Ned Flanders’in arabasında “agu-bugu” sesleri çıkarır. Bölümün başlarında Maggie’nin büyük kardeşleri, çocuk gelişim bölümüne götürülmesi ardından Maggie’de görülen olumlu değişikliklere dair yorumlarda bulunurlar:

Bart: “Maggie’nin böyle güldüğünü hiç görmemiştim.”

Lisa: “Eh, babam onunla en son ne zaman bu kadar ilgilenmişti?”

Bart: “Bir doları yuttuğunda bütün gün onunla ilgilenmişti.”

Bu bölüm de Sartre’ın görüşünün göstergesidir; ailevi sevgi ve ilgi sayesinde bir kişi kendini kelimeler aracılığıyla ifade etmeye başlamıştır. Küçük yaşta bu ilgiyi görmediği zaman, bebek sessizliğe savrulmaktadır. Kelimeler olmadığında, büyük ihtimalle kendi değerine dair daha sınırlı bir kavrama sahip olacaktır. Maggie’nin ilgi ve sevgi eksikliği nedeniyle konuşmadığının göstergesi olan birçok bölüm vardır.

Örneğin; “*Every Man’s Dream*” bölümünde Marge rüyasında vejetaryen kızı Lisa’nın babasına; “Senin sevginle ben et yiyorum ve Maggie konuşuyor baba” dediğini görür. Maggie de ağzından emziğini çıkarıp güzel bir ses tonuyla şarkı söylemektedir. “*Friends and Family*” bölümünde geçmişin hatırlandığı bir sahnede Simpsonlar ailesi yıllar önce gittikleri bir terapistin kliniğinde canlandırılır. Homer ile Marge, Bart ile Lisa bireylerarası iletişim problemleri üzerine tartışırken Maggie bir anda konuşmaya başlar:

Terapist: “Maggie konuşuyor! Kimse dinlemiyor mu?”

Ailenin hiçbir üyesi, kendi gürültülerinden Maggie’yi duymamıştır, konuştuğunu fark etmemiştir. Ailesi tarafından fark edilmediğini gören Maggie şu cümleyi kurarak emziğini ağzına geri alır:

Maggie: “Maggie bir daha asla konuşmayacak.”

“*The Wreck of Relationship*” bölümünde Homer, Bart’ın odasını dağınık bulur ve toplamasını söyler. Bart babasının bu isteğini yerine getirmemektedir. Yemekte, brokolisini bitirmesini söylediğinde Bart’ın bu isteğini de yerine getirmemesi üzerine Homer, oğlunun üzerinde otorite kurma kararı alır. Bart brokolisini bitirmeden kimse masadan kalkmayacaktır. Bu inatlaşma fazla uzayınca Marge tarafından baba ve oğlu bir gemiye gönderilirler. Bu gemide babalar ve oğulları, bireylerarası iletişim problemlerinin unsurlarını belirleyerek çözüme kavuşturmuşlardır. Gemide verilen görevleri başarı ile yerine getirmesi sonucunda Bart, bir unvan ve gemideki diğer kişilere emir verme yetkisi kazanır. Babasına da bu yetkiyle bazı emirler verir fakat Homer bu emirleri yerine getirmemektedir. Bart, doğruluğuna inandığı kararların uygulanması için bir bireyin üzerinde otorite kurmaya çalışıp, bunu başaramamanın duygusal karşılığını yaşamaktadır ve bunun kötü bir his olduğunu fark etmiştir. Bir fırtına çıkar ve Bart yelken açmanın, Homer ise denize çapa atmanın doğru olduğunu inanmaktadır. Bart, babasından onu dinlemesini istediğinde Homer’ın cevabı şu şekildedir: “Sen ne zaman benim istediğimi yaptın?” Bunun üzerine Bart, babasının ondan yemesini istediği brokoliyi çıkarır ve onun gözleri önünde yer. Homer, Bart’ın bu davranışından etkilenecek onun dediğini yapar. Baba oğul arasında bir uzlaşma sağlanmıştır. Baba ve oğul arasındaki iletişim ve empati problemlerinin göstergesi olan birçok örnek bölüm bulunmaktadır.

SONUÇ

Sinemanın icadı ve dolayısıyla hareketli görüntünün iletişim alanındaki etkinliğinin arttığı günden itibaren, daha öncesinde ağırlığını yazılı dilde gösteren göstergebilim, kendisine bir taşıyıcı araç bulmuştur. Simpsonlar çizgi dizisi sosyal bir komedi olarak din, aile, eğitim ve politika gibi konulara ilişkin hicivlerle dikkat çekmektedir ve animasyon kavramına getirdiği postmodern yorumla öncellerinden ve benzerlerinden farklılaşarak televizyon tarihindeki yerini sağlamlaştırmaktadır. Çizgi dizideki bireylerarası iletişim dizgeleri toplumun en küçük yapı taşı olan çekirdek aile üzerinde yoğunlaşmıştır ve gerçek hayattaki örnekler ile örtüşmektedir. İnsan, toplum ve kültür içerisindeki göstergelerle birlikte yaşayan bir varlıktır ve Simpsonlar çizgi dizisi kolektif ve bireysel iletişim sorunları başta olmak üzere, pek çok kültürel ve sosyal kodları metin içerisinde barındırmaktadır. Yanı sıra Saussure, dilbilimin göstergebilimin, göstergebilimin de toplumsal ruhbilimin alt dalı olarak ele alınabileceğini vurgular. Göstergebilimde dikkat metin üzerinde toplanır. İzleyici okuyucu olarak nitelenir ve iletişim sürecinde aktif bir rol alır. Bu bağlamda Simpsonlar çizgi dizisi, çekirdek aileden topluma uzanan metinsel çeşitliliği ile bilinç ve bilinçdışı uzamdaki davranışları ve sonuçlarını izleyicisine başarılı bir şekilde aktarımını sağlar.

KAYNAKÇA

- Atabek, G. ve Atabek, Ü. (2007). Medya Metinlerini Çözümlemek. İçerik, Göstergebilim ve Söylem Çözümleme Yöntemleri, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Brown, Allan, L., (2005). Chris, The Psychology of The Simpsons, Texas, Benbella Books INC
- Denli, S. (1997), Gösterge Bilim Açısından Grafik Gösterge Anlamlarının İncelenmesi, (Yayımlanmamış (Yayımlanmamış) Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doherty, Brian, (2007). "The Simpsons Archive: Matt Groening Interview."
- Elden, M. (2009). Reklamcılık İletişim Dizisi 1: Reklam ve Reklamcılık, İstanbul: Say Yayınları.
- Eraldemir, B. (1992). Bilim ve Sanatın Işığında Değişime Denk Düsen Sanatçı Tavrı, Adana: Godol Basımevi.
- Fiske, J. (1996). İletişim Çalışmalarına Giriş, (Çev. Süleyman İrvan), Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- Gürel, E. ve Jale Alem, (2005). "Çizgi Dizi Simpsonlar Üzerine Bir İnceleme." Pi- Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi Volume: 12
- Irwin, William, (2001). "What Is an Allusion?" Journal of Aesthetics and Art Criticism
- Irwin, William, Mark T. Conard, ve Aeon J. Skoble (der.) (2003). The Simpsons and Philosophy (The D'oh! of Homer- Popular Culture and Philosophy) Volume: 02. USA: Carus Publishing Company.
- Irwin, William ve J.R. Lombardo, (2003). "The Simpsons and Allusion: Worst Essay Ever." The Simpsons and Philosophy (The D'oh! of Homer- Popular Culture and Philosophy) Volume: 02
- Keslowitz, Steven, (2006). The World According to the Simpsons, Naperville-Illinois, ABD, Sourcebooks, 2006
- Tansuğ, S. (1993). Çağdaş Türk Sanatı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uçar, F. (2004). Görsel İletişim ve Grafik Tasarım, İstanbul: İnkılap Kitabevi